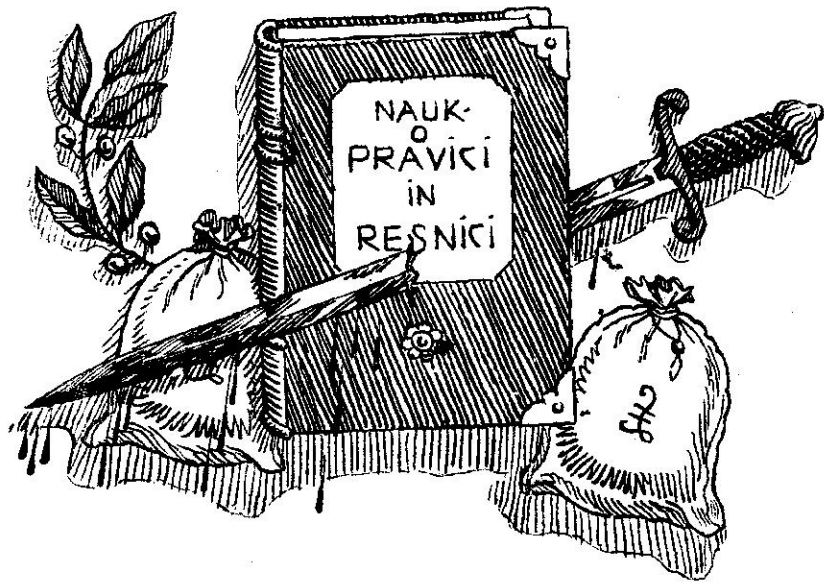

Henrik
Smrekar,
- črnovojnik.

1979
Založništvo
Umetniška
propaganda
Ljubljana.

"Človeško življenje je kakor vojaska srajca:
 kratko in - pocirano!" (Prsto po "Simplicissimu")

*

Usodnega leta 1914 je tudi H. Smrekarja zadala prilika,
 da si poišče tornistro, v kateri je bila skrita marsalska palica.

Na prvem prebiranju
 činovnikov so dali izvedu-
 ci H. S. 1° obvezno dovoljenje
 za ubijanje talozvarnih-
 "sovražnikov" ~

M. Pregelj je trdil, da je bil
 H. S. potrjen, ker je preprosto
 gledal. ~

Nekdo pa je bil potrjen, ker
 je zdravnikova vinjinka
 preslabo vlekla. ~

H. S. je prisegel in sklenil,
 da hoče doledu varovati -
 svojo jugoslovansko čast. -

Za vproklie k vojakom se
 je temeljito pripravil s
 6 tedenskim stradanjem,
 s pretiranimi užitki, s trdim
 delom in s krepkim prekli-
 njanjem v vlažne Avstrije.

15. febr. 15 je bil v "enoletnega pro-
 stovoljca "Faneza" preobločen. ~

Na prezentaciji se je izkazalo na
 njem in na tovarših, koliko boleznj
 more en sam človek prenestati, ne pa bi
 na svojem zdravju Količkaj skode trpel.

kljudno poručilo, naj postane, če je
 ne general, pa vsaj Verescajn II., je
 nehvaležno odklonil. ~

H. S. jeva fantazija ni potrebovala
 realnosti, saj je že pred vproklieem k
 vojakom izdelal po naročilu Katslike
 bukvarne v djuhgani vojne risbe tako
 groznega značaja, da so narsisteljji
 preblivevali od strahu, - češ da vojna
 vendarle ne more biti tako strašna.

Življenje v „cukrnfabriki“ je bilo zabavno. Uniforma je nekatere tovarniše v nekaj dneh pretvarala iz pridnih poročnikov Avstrije v vnete vojskake „partizjote“. Neki mitelj pa je „Eserkierreglement“ že kar s seboj prinesel.

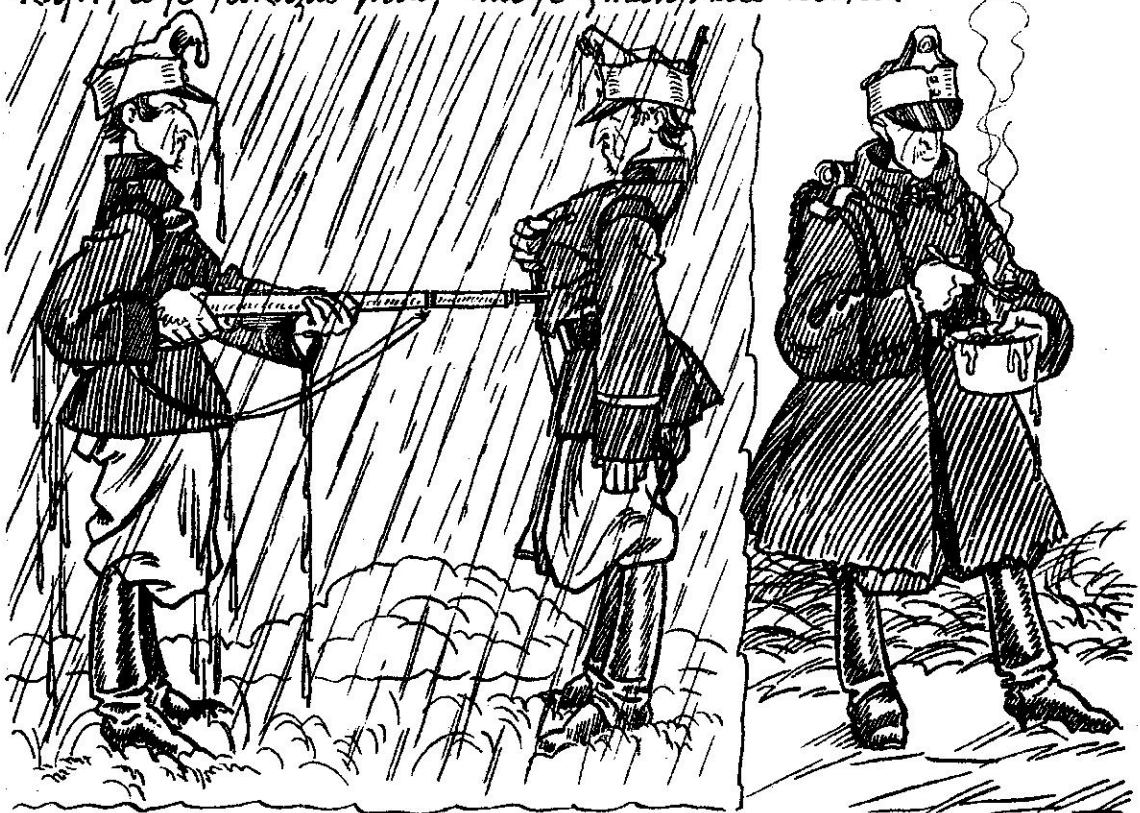
Vrvenje pred „cukrnfabiko“ je bilo pitanso. Kdor je videl te bah-ke črnovojnike, je moral biti prepričan, da bo ~~Ume~~ Avstrija partijo izgubila.

Veselih intervinezor ni manjkalo. Tako je n.pr. nekoga dne skočil obupan črnovojnik v Ljubljano in se je sam za večno superarbitral. Tovaršiči so ga zavidali. ~

H.S. je nekaj dni spretno premetaval svoj "Kolec" v jezju in snegu - za sport.

Le povelja "Brust heraus!" ni mogel zadovoljivo izvesti, - kajti, če je pokazal prsa, mu je zmanjkalo hrčeta. ~

Ko so pa zahtevali, naj se liki Kaca plazi po trebuhu v blatu in v plundri, je dejal: "Zapik!" ~

Ker je po sreči vendarle iztaknil vsaj sijajno bronchitis, se je zadovoljen podal na maršinsko vizito. Tam so zdravili homeopatično. Kak bolnik je dobil žličico vodnega "blaznega žegna". ~

Ker se H.S. ni hotel zadovoljiti z "3 Tage liegen", je poslal prijatelja - medicina, trdega Madžara na mesto onega "mulca", ki ga je hotel s to malo koncesijo odpraviti. ~

H.S. je v prijateljskem razgovoru prebraval 6 dni Tovaršiji so bili med tem
 oigmann v Bpže, H.S. pa je imel prste roke. ~ V surho "Konstatirunge"
 si je izbral zdravniku, ki je že prej opozorjen H.S. oblesenege preiskal.
 Izmat od zdravniku pomudnih bolzini si je izbral najsimpatičnejše in je
 zapisnikarju diktiral svojo popolno neuporabnost za vsako vojaško službo.
 Godili so se čudeži: bolni so bili zdravi, zdravi so bili bolni.

H.S. je dobil dopust
 da novembra 1915. Ker
 pa avstr. versolomnismu
 ni zaupal, je prijatelja
 v vojaški pisarni posvaril,
 naj mu ne kvadrirje ne-
 selja pred tobočnim ter-
 minom.

Pozivnice za 1. maj H.S.
 ni ni prejel.

Med tem je detektivistov
 ovadnostov ovindeke bujnij-
 je svetelo. Mož ženi ni
 zaupal - po pravici, miti
 žena mojemu, - prijatelj je
 zvestega, takisto prijatelj
 mega prijatelja gledal kri-
 vo - nezaujno.

Kdor je spregovoril za Av-
 strijo, je bil sumljiv, Kdor
 je molčal, je bil najsumljivši.

Skratka, človek se sam sebi ni zaupal, da se nenadno sam ne ovadi.

Ženska oblast se je bahotno razpraskala; vojni vihar je razdeval ženske
vence, priljubljenih, več ali manj nedistingviranih tujcev ni manjkalo.
Babice so imele polne roke dela.

Svetniki v cerkvah so se dolgočasili; ženske so pile za žive in mrtve; več
ji del žena od veselja, manjši del pa od žalosti, ker mož ni bilo doma.
Bog, manjka boja in vsi svetniki in svetnice so preslišali marsikatero
pikro jaono žalitev svoje časti.

Obiskal nas je vojni Kruh in Jurge nadloge. Oblastriki so nam
 Tajali malo (razum naredb in odredb), zahtevali nezmerno.

Srebi baje je pil Kri neškodljivih zdrav-
 ljavos po zaslugi degeneriranih vojaških
 sadistov. (Škodljivi so bili vri na vladi.)

Vernim častilcem boga Kapri tala so rastle
 blagajne, trebuh in prevzetnost.

Švalbi, ki so se malo prej že jeli zanimati za lepoto slovanskih jezikov, so tri-
 umfirali, rodoljubi so upali in obupavali, veljaki - politiki so paradi-
 rali z avstri. patrijotskimi maskami.

H. J. pa je kljub slavnim avstri. in nemškim znamenam žvižgal, pope-
 val in popival z družbo ali kar sam.

4. avgusta sta prišla 2 moža s policije H.S.jev "atelje" pospravljat, čet da je zagrešil nebroj anti-patrijotičnih zločinov - v štiki in besedi.

H.S. jima je nbižno pomagal. Ker je zahteval skrajno natančnost, sta se moža ogorčena oprostila, da jima opravek ne gre od srca.

Nato sta moža H.S.ja spremlila na policijo k Dr. Skublu. - Anonimna ovadba je H.S.ja očitala razum umora lastne matere vse močose zločine. Dokaz za njih močnost je bil H.S.jev policijsko dokazani alkoholizem.

Nato so H.S.ja internirali.

V policijskem zaporu se ga skušali tresirati za služkinjo. (NB! standesgemäß!)"
Toldruugi dan je posnemal leva v Kletki.

Diskreten policist je H.S.ja po ovinkih odvedel na ljublj. Grad. Tu je H.S. 4 dni bolhe tresiral. Lastke mu se ga kot zakuknjenege fuqorlovana niso upale lotiti. ~ Poslušal je govbo ruskih lopat, ki so jih vjetniki - Ita-lijani na dvorišču natikali, in blagno tulenje lastkih ranjencev, ki so jih baje brez narkoze operirali.

Hrane ni mogel definirati. Najbolj je bila podobna razpaganim kuhinjskim curjam v omaki iz pomij in iz cestnega blata.

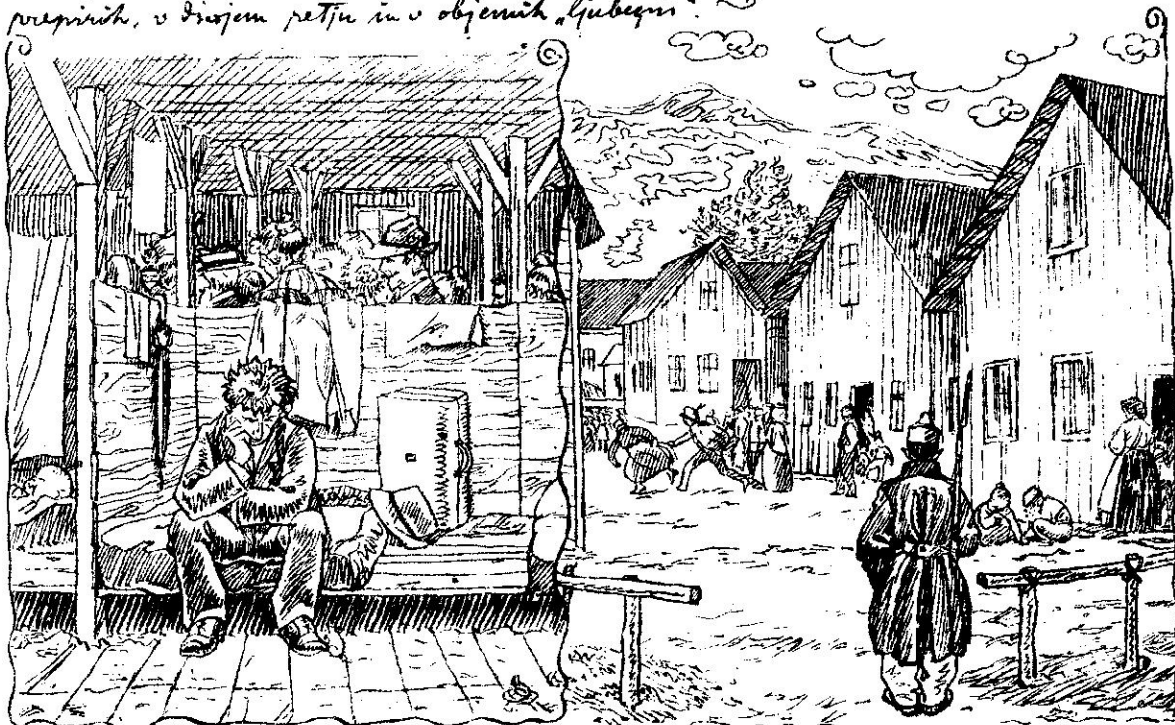
Z zanimivo družtino so gnali H.S.ja največ v Waqno pri Lipnici.

V Tamkajšnji stoji u je premetaval 2 včeršni. Tudi slavnim in preklinjal kričanje bolnega otroka, ki je „na suco“ drugo jutro dal slovo vsem nadaljnjim užitekom tega življenja.

Strazar je tuleco mater Tolajil: „Na, wegn a por Kilo Fleisch so a G'janmer!“

Zapata človeška čreva je tavala naokrog in vstapljala svojo bol v vime, v preprikih, v drojem petju in v objemih „ljubezni“.

Z razdraženo veselini Lohani (vsemu na-ich) se je H. S. nato v živinskem vagonu bližal neznanemu korimemu cilju. Soli darnost je bila neomejena. Gimac zipski rasnatelj in bankir sta se, pristo in presučno zabavala z notaričnim olonilem. Ker se H. S. „vstopimi“ ni znal memiti po lastko (svaksteno je zametal) ter sel zabaval z opazovanjem svoje družbe in se le tu in tam srečno razumljenemu u lastkemu dostipju nasmešnil, — so ga smatrali za „spija“. Dva izrazita krični nalna tica sta naperila zoper H. S. nekaj jasnih groženj. Da jim dokáže svoj pravsi „poklic“, H. S. vrže s par potezami nekaj opazovanih obrazov kar med vožnjo v svoj notes. „Preciso, preciso!“ Situacija risena. Odleglo je vse.

Prako Oberhollobrunna naslednji dan peš-izlet v Engersdorf slovesno sprejem. „Wie Sie sich alle gleich kemian! Sam schon J' Richtigen! Z' Barmaschriaf'n sollt' ma do' ganze Banda mitanand!“ je dejal modri stražar.

Družba je bila nepopisno mešana. Doktorji in bankirji, morili in tatovi, prostitutke vseh kalibrov in menihi, umetniki in trgovci i. t. d.

Okrog Kostanja na dvorišču se je ohipu zbral cel vrt izbranih svetov iz trzaso-kega albina zločinca. „La bella bestia“ je predsedovala. Vem dobro znani taprni policisti so se v napeti zahtevi smolili okrog internirancev.

Vladal je popoln, več ali manj diskreten komunistem. Se nohte b. t. i. bili brez bolečin sneli raz prostov, da so jih mogli porabiti.

✓ Vlak dan so družbo „sortirali“. „Krema“ je ostala v Engersdorfu, ostale so o razna druga taborišča odpeljali.

Po veseli vojni je H. S. Končno Jospel v Mittergrabern. (Sporredovno vna se je mladi "Breuer", sin "Gruva ba Trieste" na nazval "stovist" do izane in "Cion Diavolo".)

Za taboriščnimi plotami ga je pozdravil široko se režeci obraz Vlad. Levstika in Drugovi. ~

Zivljenje v tem taborišču ni bilo nezabavno. ~

Po kompromisu s. poveljnikom - rožn. stražmojstvom vina ni manjkalo. (Žop q. stražmojstva se je pri tem nekoliko zedil.) Hrana je bila vsaj toliko dobra, da je bil ljub. inženirski koncipijent lahko po pravici neovčljiv. ~

Občutljivejši "tapini" pa so si postavili na "prostcu" svoja zasebna ognjišča. Plemoniti V. M. Zabar je zrtvoval en svoje maši za telesni (Tolomi tudi za duševni) blagor. slovenske kolonije. Vlad. Levstikov golaz pa zadnji svetovno slavo. Da je Levstik postal kuhar - Kralji bi se trgali zanj. ~

R. Pustoslavšek, „capo squadra“, — je bil vsako jutro podoben muni, ki se zaletova v uho. „Dignite se, za Boga.....“

Razburjenje v sled globokega prodiranja Nemcev na Rusko je bilo v slovanski Kolaniji skrajno napeto. Vnemale so se živoahne debate med pesimisti in optimisti. Dr. J. Lah je vsak ruski poroč smatral za genijalno „prefrigano“ potezo Rusov (in avtaate sploh); F. Žgur, trgovec in pesnik, (vulgo „atjec Žgurok“) pa je verjamer „jezzer-al“ in vzdihoval, — pomirjeval se je z jezo na Pegazicu.

Včasih so zahrumele žive bitke med Lani in Slovani (ozir. Slovenci), „Barbari sem, „porochi“ tja! Celo vojaška struža je bila včasih vznemirjena. Tudi italofili in italofobi so se marsikdaj neprijazno spogledovali.

V večernih urah so se s protikavaujem vin=skih kozarcev glasile pro baraki po vrsti — marsikje za „Onam'onamo“, ruska himna i.t.d. (po svoje.)

Vladala je popolna svoboda govora, ki jo je posebno V. H. Zalaz rudi obširno izrabljal — na igračno veselje „atjeca Žguroka“.

H. S. je bil v takih tre=metkih zlate jetniške svobode odkrito vesel in je objubilniane povil=

val.

Nerazumnost tovarisev je rastla in padala. Kadar je Ul. Levstik na svoji postelji otvoril svojo pisarno, — je bliskal z očmi in kazal vse svoje zobe, — se tiger bi bil stisnil rep med nope! Hu!!

Prenateno in neprestano drug ob drugem živeti, so se tovarisi drug drugemu naveličavali, — si včasih malce pristudovali, — tu pa tam so se jeli že skoro sovražiti!

Zabavnih prigodt nemalo (posebno erotičnih in feblatičnih), — ki jih pa moramus preskočiti, — proti vlad onie=jenega obsega te brosurice, drugje pa

vleš preobčutljivosti naših estetrov in moralistov. O teh zadevah vam bo morda V. Levstik hotel o priliki kaj povedati. (Meni se naši esteti in moralisti vseeno smilijo.) ~

H. S. je kljub skrajni neprimerosti atelierja „ovekovečeval“ svoje nesvarne tovariste in jih je iz gopleja človekoljubja zabaval z eroticnimi groteskami v risbi in besedi. ~

28. sept. zvečer je povabil zadržanu H. S. na spremembo zraka, na potovanje (nepravno kam.) ~ Prve trenutke je imel H. S. radi oblice svojih starih grehov "zoper Avstrijo zelo neprijetne občutke na svojem vratu. ~

Tovarisi, posebno neki česki žurnalisti, so součestno-tajništveno šepetali med seboj. ~

Za hip je bilo najverjetnejše, da je H. S. svoje življenje materi Avstriji popolnoma odvec. ~

Pri poslovilnem kroku pa je H. S. nenadno popačila divja veselost, da se poskusi z avstr. prablji v boju. ~

H. S. je se malo pomislil, pa se mu je zazdelo, da godlja ne bo prevročna. ~

V častnem spremstvu „angolja varuha“, orožja stražmagistra, ga je pot peljala v Jundenburg k kadetu „Famezo“. ~

Sprotoma sta si H. S. in „angolj varuh“ dvorila s havanskimi virginalami, s sadjem in piškoti. ~

Potovanje je bilo prijetno, brez skrben, da nikoli také. ~

V Jundenburgu so H. S. kot veliko dragocnost shranili v varnostnici 100 oči je pazilo, da se mu kaj slabega ne pripeti. ~

Drugi dan je na narodni viziti dr. Tone Famez odločil, da je H. S. spet spremembe zraka potreben. ~

Še isti dan ga je prekrut (v civilu konjski klapac) z drugimi vred spremljal s Scheifling (Zeyflink). ~

Poveljnik odvelka nekonzvalcentov je bil a veliki zadrezi. Debela poveljnikova pis-
ma (z oznacbo p.v.) so mu glede H.S.1^a nalagala težke skrb. "Was soll ich machen mit
dem Kerl?! Gleich einsperren kann ich ihn nicht, also was?" ~

H.S.1^a je bila prestopitev mej garnizije strogo zabranjena. ~

Poveljniku se je zdelo preinstriusno obcevanje H.S.1^a z navadnimi rekruti silno
sumljivo. Ko pa je prostica mimil, ne da bi se bila posadka upela, je bil nekoliko poto-
lažen. ~

Dasi so H.S.1^a poveljniki, (posebno nadporočnik, ljubi German) neuljudno in me-
kateri tovariši uljudno vabili na vojaško službo — je H.S. z malimi izjemami so-
sledno sledil le svojim civilnim nagnom. ~

Službeno je bil nekot bri, tako pomaknjen v geometrijski stan. Popraviti in dopolniti je
moral načrt trga Zajčji vrta. (Datiral je se izga časa Ilarije Terezije.)

Poskusom, ki so gasilili na ofic. sodelovanje pri patrij. priredbah, pa se je preui-
stimo izvil. Nekot je tako prireditev celo onemogočil (na veselje brumnih Tržanov.)

Bolj je dišal H.S.1^a in vsem tovarišem strogo prepovedani alkohol. Poleg
njega je z zanimanjem studiral polpasje oblake stajerskih deželanov (švabskih kaj-
pak!) Čas tavnostnih, Krasotic je H.S.1^a kaj malo mamil. Vsekakor so bile od pasu
navzdol in odzavaj pogledane mnogo mi Krasotic nego v lice in v pogovoru. Naj-
lepsi mid njini bi se po pravici laskal: "Golica!", saj je imela prelepo, mnogo obetajo-
čo golšo. ~

In ta Krasna pokrajina — last teh poljudi?! O Bog, zakaj tako?!

V pogovorih z izkušeni vojniki je H.S. spoznal vse strahote fronte do
najmanjše podrobnosti, zato se mu je lastna preakustnja zdela nepotrebna. ~

Glavna H.S.1^a skela je bila super arbitracija. Po težkem prizadevanju si je
nabral 3 priavn. spricavala. Omembe vredno je spricavalo št. 2, ki mu očita — škiljuje
(Med preiskavo je H.S. zdolgočasen potkilil na navzočo brhko "sestra".) ~

Neznana "morija" v Zufflinku je bila za vseh muk navojene stare bogšice - Kencanova. Ljudje, ki so se Kosali v bahanje s svojim ubijalstvom, so se kakor mali otroci malodane cimerili od nepremagljivega Tomotozja in so se pravo voljno oglašali za zdrave in za tronto sposobne, le da so se mogli za 14 dni zateci materin domovini v Krilo. "Morija" je bila sistematična...

Dr. Tone Jannar je marsikoga s silo poslal iz strelskega jarka. Le bedasto - vramnim sleparjem je včasih v sili zagrozil: "Se v posteljah vas bodo nosili v jarko!"

Prihajale in odhajale so čudne prikazni. Ta ali oni je bil že bolj za zrek pri - pravljeno, temeljito razsekani kepi mesa podobna nego Avamu v pajku. Za nekatere bi komaj curjar iz usmiljenja odvrnil nekaj stolčnik pete.

H. S. Kot vsjak ni vzi - val pravelikega mučnika. Pri prvem raportu ga je od njega razgledjeni med - poročnik naskulil: "Sie sind überhaupt ein großer Zivilist!" Tovarši, ki so paradirali s svojimi juna - stvi, so ga malodane zani - čevali, ker je večkrat iz - javil, da ga prav nič ne veseli, ljudi kar od kraja pobijati (briz pravične izbiče), posebno pa ne v slečbi Moloha - Kapitala.

Fosko Zihel i. dr. so po svoje pripravljali pot za veleupajstvo. Vojaška oblast jih je štiti pred napadi od strani stajerskega potvor, ki so "fanaze" večkrat odliKovali s čast - nim naslovom "velikodaj - niki".

Sitnega nadporočni - ka je H. S. uklenil s Tom, da si je pridobil naklonje - nost gospe majarke (opro - stite!

— zares le s pokazanjem plodov svojega peresa ino copica!) Nadporočniku Konoco ni nič drugega preostalo, nego da je pri neki "Standi - reviziji" udano vzklil: "Na, der hohe Herr laßt sich so nie sehen!" "Visoki gospod" H. S. se je med tem zabaval v hrani jedraste Monakovske s Teuffenbachu. (Oprostite, zliKovci! V vinskem hrani!)

Neke slučajno enodnevno odsotnost nadporočnikova je H. S. izrazil za službeni izlet v Fudenburg. Zabili so mu, naj se vrne že isti dan. H. S. pa je za tri dni in tri noči utonil v brezmejnem veselju fudovega. 3. noč ga je ofi - cirska patrulja pod vodstvom nekega nadutega Rebelja - Totalno nasutega zabilala. Poleg njega Ivana Čankarja ("Tiii, al' msem pes on fejt soldat")

"No, sejte se sleč!"

S. M. Peruzzi, Avg. Arselina, najlepšega fanta cele Kranjske, velikega „Dobrotnika“
 fantozov, spretnega ponarejalca dovolj enajz do uro itd. (... unerschämmt, aber lieb! ...) i. dr.

H. S. je so zastoj iskali pri vseh Kompanijah v Judenburgu.
 V Zajčlinku je umiljena gospa majorka s svojo močeno roko zaščitila
 ubožnega Deserterja, ki so ga nato malo „zašili“ (le 30 dni zapora v vojašnici).
 Ker pa H. S. je določeni lokal ni ugovarjal, se je preselil v lepši kraj, kjer si je im-
 proviziral svoj atelje - na zabavo vseh tovarišev in predstojnikov.
 To je bil H. S. jeva najlepší čas vojaškega „službovanja“. Blagre vojaške kuhinje
 (5 pedj, prednosom) je v obili meri izrabil. („Matčevanje!!!“)
 Zapor pa je odsedel v voj. zapiski ku.
 3 dni pred koncem tega zapora so ga zgodaj zjutraj pobrali s postelje in
 so ga gnali v Gradec v garniz. bolnico. Spet v zapor - Kajpak!
 (Ker mu je nekaj „dišalo“, si je v boln. stranšču praj zbasal nekaj „muhk“
 t. j. bankovca v nohavico. (Za vsak slučaj, nič se ne ve...!))
 Arestantje so ga sprejeli z velikim hrupom in so mu dejali navete in
 navotila, kako se na - najpraktičnejši način zblaguri. H. S. se je otresal,
 na tistem pa se je odločil za zabaven „Verfolgungswahn“!
 Drugo jutro debut o priliki zdravniške vizite. H. S. se je skril
 pod odejo, tresoč se po vsem životu. Zdravnik ga je s težavo privabil na
 dan, tolažje ga z milimi besedami in glavec ga po glavi in po licu. Na
 zdravnikova prasanja je sunkoma in hlastno odgovoril le, da ga hoče
 papirj slovenske slikarje R. Fakopič uničiti, R. F. eva žena pa da ima
 povsod zvege in hujska zoper njega. A zdravnik da je hinavce!
 Po viziti so tovariši H. S. ju častitali. Ta pa jih je začudeno
 debelo gledal.

(V nekaj dneh je H. S. spoznal značaje zdravnikov, pa se je odločil za druge metode „prodi, nauja“ sel jim je nato na pol pota nasproti, drugo polovico pa je vpreustel zdravnikom.) ~

Neprestano se menjavajoča družina v zaporu je bila velezanimiva. Renomirani tatarji, oblikovani olomlci, ugledni rutijani, veseli muzikantje, polblazni revoži, prištari idijoti, sploh docela blazni vsch vseh vrst, cela vrsta recmetenih simulancov i. t. i. ~

Nekemu Hrvatcu (in še marsikomu) je pr. se je zmesala pravna zavest. Nekoc je nekoga bacnil v morje, pa je dobil za nagrado le 8 dni samotne celice, a v tem slučaju je „sedel“ že 45 dni, „a za nič.“ ~

Nikjer na svetu H. S. ni našel na ljudi, ki bi se nasproti njemu tako dostojno, uljudno in uslužno obnašali nego so se ti slavoči zločinci. Naravnost gentlemen! Celo ljubljanski frakarji bi se mogli kaj lepega naučiti od njih, (če bi se hoteli - kajpak!) H. S. je govoril z njimi kot človek s človekom. (To so bili romani, drame!) O H. S. ju so dejali: „Dés is a Quifter!“ ~

Vsako jutro so arestantje čakali novic: Koga izmed znancev so obesili, koga ustrelili. — Pres tevali so dneve svojega zapora in tekuovali v opisovanju svojega „mučenstva.“ ~

Posebno zanimivi so bili blasniki: eden je noč in dan molil, drugi je cel dan dozdevne muhe lovil, tretji je venomer jokaje zahteval svojo oblake, da pojde „domov k svoji materi“, četrti se je oklical za albanskega cesarja in je razdeljeval ministerstva, peti je cele noči klet „hudice, k' se na Kolesih pelajo čez most“, šesti si je narezal vrat z žlico, ki jo je bil nabrusil na robu postelje, sedmi se je poskusil s spodnjimi hlačami na klopi obesiti i. t. d. i. t. d. ~

Bosanski imam je „prepeval“ svoje sure, bolni. stražnik - tržastki fakir in brivec je spremljal na mandolini svoje laške popevke, neki hermafrodit pa se je zdaj amoral, zdaj evitil svoje pesnice v altu.

Justična straža je arestante zasidala in blagovala za njih mirno zatisje, za dovoljno hrano, posebno pa za dobri kruh. Marsi katerega stražarja so dobri arestante napitali. V zahvalo je straža arestante skromno zalagala s prepovedanimi Tobakom.

Zdrazniki so s Slovami v občo manj prijazno ravnali, Bošnjake pa so imeli kot trdovratne simalante še celo, na pikli. "Ti ljudje bi se bili dali zares rajše ubiti nego da bi odnehali od svoje zakokrnjenosti."

Posebno trdovratne grešnike so eterizirali in omamljene preskotali in izprašali.

Politične borbe soč tudi v bolnici niso počivale. V prijavnosti zmagoslavja so Nemci Slovonom obljubljali „Kozje molitorice“ po vojski.

Prekletstvo ljubegni je polnilo tudi te prostore. Tu so se kuhali najdivjejši maščevalni naklepi; pripravljali so se izvirni bujni zapletki bodočih Kevarjih zakonških in nezakonških dram.

H.S. je slej ko prej nestetokrat preklinjal skrivnosti svetega skarabeja! Mefisto pa mu je tepel al („Takorekoč“, - ne postikajte H.S. halucinacij, vi zlikovci!):

„Če se zaljubljenca čutita kot „enoto“, drug drugega popolnoma last, drug drugega dopolnilni organ: Kakšna plemenitost tici v tem, da skribis n.p. za svoj nos? Ni li najvzvišenejša ljubegna moč moškini in med žensko do skrajnosti pritrzan „grdi“ egoizem? Res, - recimo, „daruješ“ se drug drugemu, - a oba sta „eno“, - kdo pa ne bi sam sebi vse najboljše privoščil?... Li niso ženske, ki ljubijo vse moštro, moški, ki ljubijo vse ženstro, - edino pravi altruisti?... Ni li etično vzvišenejši moč, ki iz ljubegni do svoje poželjive žene pomaga njej z veseljem prave požitvo in ualosti, da muu natakne najobstirnejše nogove na čelo?... Ni li ljubegna, sv. zakon skrit ali očitou sodit dvoboj za popolno navodlodo?... Dvoboj, v katerem zmagaja večinoma vseh prijac polna

lisica, dasi morja na vidu, wama, s koto ovčice pokrite?.. Ne vodi ovčica gateleba= neqa volka na konopcu?.... Ni li kuda zaljubljenost duševna bolezen, delirij?.. Ali nisi nekot sava, romantični osel, zaverovan v milo obraz, "riste, brezmedzjne devičice" za nekaj časa popolnoma prepel, da je imela kobje noge, galo, galo Kosmate?.... Si gotov, da te "brucovstvo" nikdar več ne prenaqa?.... Ni li zveza umnega moža z neumnim žensko, pametne žene z bedastim moškim - Sedonija?.... Ne bi kazalo, liricne poete - limo= nadarje zapreti v sanatorij? ..

In prijateljstvo?.. Je bil kdo kdaj prijatelj človeku, ki mu ni prijatelj, ki mu ni na en ali drug način služil, - bodisi da ita se tega popolnoma zavedala ali ne?....

Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!.... O vzvišeni egoist!... In praktični!... Zlobne, degenerirane ovčice riste, nadčloveka? a ste že našle človeka? Pa se predvzmete ljubiti same sebe? ..

Take sitne muhe je H.S. preganjal z raznimi risanimi šalami, pri kupljivi predzgrastni, ki je z njimi obkraljal svojo okolico, - tudi gg. zdravnike. Samemu sebi tudi ni priznaval, - "jednaka pravica za vse!" Njegove fantastične, skrbno prikrita, dvojnemu zapfukacije na za= lastni Karnesal svetovne vojne, na avst. razmere vobče, na razmere v bolnici posebej, - so gg. zdravniki - čast jim! - dobro razumeli in za= knili s svojo diskretnostjo.

Veliko smeha je vzbudila njegovo poročilo o lastni vojaski in politični "Karjeri, (opremljeno s 16 skicami.) To je izročil zdravnikom kot prilogo k svojemu aktu, češ da je sam o sebi pač najbolje informiran.

Korporal iz boln. pisarne, (Michael Oberstorfer) je k osome temu početju pripomnil: "Weg'n dem Mensch'n Kom'n di Doktor an gang Vermittag zu Kanon Arbeit met!.... So was kann ei'm normal'n Mensch'n net einfall'n!"

H.S. je te besede slučajno slišal in je odgovoril: "Ei'm gang nor= mal'n Mensch'n fällt überhaupts nit ei'!"

Po 5 tednih preventivnega zapora, v svojo temeljite preiskave H.S.ing. zdravja z ozirom na v ovađbi očitano simulativstvo je bil H.S. izpuščen.

Zdravniki so na podlagi dolgega zdravn. svicovala najvišji voj. oblasti predlagali, naj H.S. četajo iz vojaških list.

Višji zdravnik mu je častital: „Gratuliere! Es wäre schade, wenn Ihr Talent!“

Tako je H.S. zapustil bolnico, vsled „morije“ oslabljen, a v bistvu zdrav. Sicer je bila navada, da je bolnik prinesel v bolnico eno bolezen, a odnesel najmanj tri.

V Zornflinke so tovarni H.S. hrupno sprejeli. Čudili so se, da je vislicam pesel in mu častitali s pristnimi, izbranimi „janežovskimi“ izrazi, ki niso bili lastni za višje vojaške gosposde.

G. major je H.S. opominjal, naj se zadnji dostojno, naj ga ne „lomi“: „Sonst spern ich Sie probamühemig ein!“ (Ze spet!!!)

H.S. je poslal prijateljem v Judenburg sladice poročilo:

Röntgen-Befund:

„Großer Fremdkörper im Gehirn.“

Po policijskih poizvedovanjih v Ljubljani pri materi je bil H.S. nekaj tednov zatem crtan iz vojaških list. (Težka psihoza na podlagi hereditarne ga alkoholičnega.)

(Neki hudobni prijatelji pa so trdili, da H.S. distimulira.)

Kljub priqanjanju vojaške oblasti se je H.S. težko ločil od Judenburga. Nekaj dni se je še gibal na višjih valovih pijanega veselja. Slavna stražna kompanija mu je dala na omejeno razpolago zalogo denarja in drugega prijetnega in koristnega blaga.

Ta kompanija se je v obič. igrah oseh kompanij najbolj odlikovala v letnem boju s sovražni kom-alkoholom - in z „režim“ spolom. Zaxi so bili vsi napori frontarjev vpratevanja neuredna malenkost v primeru

ri s hrabrostjo in vstrajnostjo judenburških stražnih junakov. Tedno so se držali tudi v uničevanju zalog jestovin i. dr. in tako maščevali pomajkanje svojih bratov frontarjev - nad nasilnico Austrijo. Težko breme dijegega veselja so tudi kot namestniki teh bratov oolgo in pozrtvovalno prenašali. (Kulturo so zaprti v temnico.)

Vseh njih vih slavni „polomij“ se v detajlni ritti dotakniti ne utiqesam tudi za njih samopoveščevalno, a po pravici zaslužno himno tu - žel - ni pristore!

Edini disharmonični element v tem peklu veselja so bili razcapani, mrtvi, polživi invalidi in napolinvalidi, ki so se pligili po Judenburgu kot nekak „memento bellum“ za prežive veseljake. Saj za drugo rabo istak niso bili več.

V spremstvu ogromnega mačka - ne. - divjega tigra! - se je H.S. prijeljal v Ljubljano.

Vse pri starem! Le tu pa tam je bila kakšna redka „devica“ nekoliko bolj napeta čez pas. Ta ali ona vesela deklica je zametjala umazano in prazno obleko z elegantno toaletno in je omamno - sladko dišala. Policijski nadkomisar dr. Skubl se je pri svojem postlu polagoma segnanil z nepredvidnim številom boljših in slabših gospodicev i. t. j.

Legije ranjencev in invalidov, ki so popadale na Venerinem mejdanu, so žalno pričakovale po vratah dr. Demutarja v Ljubljano.

Vnebo so vrstale čimdalje silnejše Klatve ubogih in zptiranik. Orgi je Krog zlatega Teleta so prikajale čimdalje divjeje i. t. d.

Sploh morala, ki je prej le tepala, je bila zdaj docela polomljena, slepa in gluha. Le slovanski politiki - optimisti so blaženi gledali v nebo, sprekršanimi rokama, in čakali, kdaj jim pač odnesejo in prerokujejo naroda iz nebes.

H. S. i. so vojaški sodniki v Ljubljani predlagali, naj se da radi razžaljuje M. Veličanovca po prskem sodu obesiti ali pa naj sprejme vsaj 15 let "zatisja", kar je pa H. S. naveličan nehalizno odklonil.

Zdr. Skublom je po poročevanju svojih "agentov" sklenil skoro prijateljski "prijemlje..."

Nekonfiriran je premišljal o tragičnem prepuštu svetovne vojne. Primerjal je ljudi in živali med seboj. Volk kolje, če je lačen, ljudi pa vzpirajajo po smrti vzrokih devizah najdivjejša mesarjenja med seboj, ko so pretiti.

Risatelj G. Wied se je ustrelil takoj ob začetku vojne. Revez ni prenesel razočaranja, da se je dal od "kulture" za nos vleči, ni prenesel neskladja med blago mirovno teorijo in kruto vojno prakso....

Kaj je nesreča? Kaj je navzgor, kaj je navzdol? Je navzgor navzdol, ali navzdol navzgor? Je kultura le plov, vsi jih degenerirancev, vsi človek bolnik ljudi? (C. Lombroso!). Je solnce solne, ali le varljiva kulturna svet? Je Krist Satanov agent ali Satan Kristov? ... Ali li, moral, insanity znak popolnega zrušanja, ni to li stično-neopredelivo inficirani zares defektni? ... Je doboj med Ormuzdom in Akri manom večji? ... Zabačna tragi komedija, sama sebi namen in cilj? ... Niz oboljela kompromis med Satanom in Kristom? ...

Ali izvira vsa nesreča človeštva le iz megalomanije tistega praveca, ki je prvi začel hoditi po zadnjih sapah, s pravi mi pa je posegal po zvezdah, da jih sklata z neba? ...

Če ta velja: Kaj ne bi bilo najpraktičnejše, če bi se človeštvo poskusilo odločiti spet za hojo po vseh starih v svoj blagor, v radikalno odneitev od vseh kulturnih nesreč in problemov?

Saj ta poskus ne bi bil pretežak: razdalja med človekom in neprisvarjenim šimpanzom vendar se ni nepremostljivo velika!

Nazaj k naravi!

NB!

Ne zmagajte glave nad menoj! ~
Nisem se kar na slepo odločil, da Vas, "pozabavcu" s temi stvarmi. ~
Tebe na prigovarjanje založništva sem posegel po paresu. ~
Spravimite stvar, kakor je mišljena in narejena. Lavrič prav gotovo
ne zahtevam zasluge. Je čisto preprosta in prosta improvizacija. V celoti.
Če Vas kot takta veseli, dobro; hvala vam! Če Vas ne oseli, založništva
moje iskreno sočalje!

Obseg brošurice je bil v naprej omejen. Odtod hlastnost in dolgi skoki
pripovedovanju. Marsikaj zanimivi vesti bi se odkrilo tebe v lepo zvezanih
podrobnostih. V hlastno nametanih stikicah pa so marsikateri podrobnosti
čisto opustene, nekatere zabrisane, - nekatere pa ravno vrled tega stala
prevle v oči.

Oprostite, da sila moja oreba v ospredje! Vem, da je to silna neo-
kusno! Nisem hotel tega, - primate g. založnika za ršesa! ~

Kdor misli, da sem za to svoje početje kajni potreben, naj mi to
potrebo dokaže. Kaznoval se bom že sam, strogo kot poravnadi. ~

Pa bom menda vedno vseu potreben. Ta ali oni prijatelj me bo morda
celo pohvalil, ostali pa bodo vtjicali svojo kritiko, svoje zmerjanje, svoje
zgražanje!

Tako bodo vsi s stvarjo in z mano zadovoljni. Vsek po svoje! ~

Pozdrav! Vümp!

Ljubljana, 29. VII. 19

H Smelkar

